

ZÁKLADNÍ ŠKOLA ČESKÝ KRUMLOV

Za Nádražím 222, 381 01 Český Krumlov

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

JEZDECTVÍ A DRUHY JÍZDY NA KONI

Autor práce: Sabina Štěpánková, IX.B

Konzultant: Markéta Morongová

Školní rok: 2013–2014

Obsah

ÚVOD.....	3
1. OBECNĚ JEZDECTVÍ.....	3
2. HISTORIE JEZDECTVÍ.....	3
3. DRUHY JEŽDĚNÍ	4
3.1. ANGLICKÉ JEŽDĚNÍ	4
3.2. WESTERNOVÉ JEŽDĚNÍ.....	4
3.3. BAROKNÍ JEŽDĚNÍ	5
3.4. DISTANČNÍ JEŽDĚNÍ.....	5
4. SOUTĚŽE	6
4.1. PARKUR	6
4.2. DREZÚRA	6
4.3. VOLTÍŽ.....	6
4.4. JEZDECKÁ VŠESTRANNOST.....	6
4.5. DOSTIHY	7
4.6. SPŘEŽENÍ	7
4.7. RODEO	7
5. JÁ A JEZDECTVÍ.....	7
5.1. SLUPENEC	8
6. ZÁVĚR	8
ANOTACE	9
LITERATURA	10
PŘÍLOHY	12

Úvod

Práci jsem si vybrala, jelikož mě toto téma zaujalo. Mám k němu blíže, než k jinému, protože sama na koni jezdím a mám k nim určitý citový vztah. V mé absolventské práci popisuji vše o jezdeckví od jeho historie přes druhy jízdy, soutěže až k mé spojitosti s jízdou na koni. Myslím si, že o koních a celkově o jízdě na koni toho vím dost a chtěla bych moje znalosti předat svému okolí a samotnou jízdu na koni trochu proslavit. Je to jedna z nejlepších věcí na světě.

1. Obecně jezdeckví

Jezdeckví je jedno ze sportovního odvětví, kdy se s koněm pracuje v sedle. Když je kůň zapřažen do vozu je to tzv. vozatajství. Do jezdeckví lze zařadit mnoho disciplín, které se ještě dělí do dvou způsobů ježdění. Každý ze způsobu má jiný styl jízdy, jiný pohyb koně, jiné ovládání koně a i jiné sedla a uzdění. Přesto jsou hlavními jezdeckými disciplínami drezura, parkur, dostihy, western a všestrannost. Z jezdeckví se ale většinou dostihy řadí zvlášť, jako dostihový sport [Příloha 1].

2. Historie jezdeckví

Jezdeckví se vyvíjelo už ve středověku, kdy potřebovali rytíři skvěle vycvičené koně, které mohli ovládat jen nohama nebo jen jednou rukou, neboť ve druhé drželi meč. Koně téhle doby se nesměly lekat řevu nebo válečných pokřiků a dokonce se je snažili učit bojovat vzpínáním a kopáním do protivníka (Španělská jezdecká škola). Později přestali koně připravovat na válku a jezdeckví se stalo sportovním odvětvím. U nás v ČR je začínající datum rok 1891, kdy založili jezdecký spolek pražský Sokol. Veliký vliv na ní měla Armádní jezdecká škola (Hodonín). Ve dvacátých letech 20. století se v Československu konalo mnoho závodů a v roce 1923 i se zahraniční účastí. Tento spolek se nakonec stal členem Mezinárodní jezdecké společnosti.

I v závodním odvětví se našim zahraničním reprezentantům a to hlavně armádním jezdci, povedlo uspět a ti se následně potom, třikrát zúčastnili olympijských her. Ve všech třech soutěžích jsme získali tři pátá místa [Příloha 2].

3. Druhy ježdění

3.1. Anglické ježdění

Jedná se o nejrozšířenější způsob jízdy na koni a to především v Evropě. Název neznamena, že styl jízdy vznikl v Anglii, ale spíše naopak. Rozvíjel se z westernového ježdění v Německu a v jiných státech. Tento styl je poměrně známý a patří i k olympijským disciplínám. Kromě westernu se v jiných způsobech ježdění používají podobné povely jako zde. Vychází z loveckého způsobu jízdy, kde se také raději používala menší sedla naopak od westernových jezdců, kteří preferují sedla větší. Anglie má tři druhy sedel a to skoková, drezurní a univerzální. Skoková sedla mají velkou stranici protaženou dopředu a silnější kolenní opěrky. Drezurní sedla mají hlubokou sedací plochu, takže jezdec sedí na koni těsně. Univerzální sedlo je používané nejčastěji, jelikož je vhodné jak pro drezuru a skoky tak i pro vyjížďky do terénu. Toto sedlo používá každý „hobby“ jezdec, jiná sedla jsou spíše pro sportovce nebo profesionály. Nejtypičtější koně pro anglické ježdění jsou Lipicáni, Angličtí plnokrevníci, Čeští teplokrevníci a Frískí koně.

3.2. Westernové ježdění

Pochází od amerických kovbojů, kteří jsou známí svými stády dobytka, která hlídali s pomocí koní. Většinou museli umět ujít dlouhé vzdálenosti, protože stádo se páslo na velikých stepích, kterých má Amerika dostatek. Kovbojové rovnali stádo daným směrem a museli být schopni chytit oddělený kus dobytka. Potřebovali snadno ovladatelné koně, na kterých se pohodlně sedělo, a koně byly schopny rychlých

pohybů. Westernové ježdění se od anglického liší hlavně celkovým dojmem, jakým na nás působí kůň a jezdec. Avšak mají mnoho rozdílů. Westernový jezdec ovládá koně jen impulzivně, pobídka přijde na řadu jen tehdy, kdy kůň zpomalí. Na rozdíl od anglických jezdců, kteří koně pobízejí skoro při každém kroku [Příloha 3].

Westernoví koně jsou většinou menší, mají rychlý krok a lépe se na nich sedí, proto jsou vhodné pro začátečníky. Nejtypičtější pro westernové ježdění jsou koně Appaloosa, Paint Horse a Quater Horse.

3.3. Barokní ježdění

Je známé ze španělských cirkusových představení. Je to jedna z disciplín klasické drezury. Vhodné pro Lipicány, Andalusy a Fríské koně. Základem je práce na ruce ze země, jejímž cílem je aby se kůň na povely rukou zvedal a skákal, čímž se výrazně odlišuje od anglického stylu, kromě lonžování. Na koních, na kterých se jezdí tento typ ježdění je vidět jejich španělský původ. V jiné době byli tito koně schopni unést i muže s těžkou výzbrojí a zároveň vypadali elegantně.

3.4. Distanční ježdění

Jeho cílem je dosáhnout co nejkratší dobu, ale není v tom jen rychlost, kontroluje se i puls a stav koně. Jezdci musí být specialisté na dlouhé vzdálenosti, nejvíce sto mil (cca 160 kilometrů). Jezdí to koně různých plemen, ale většinou se jedná o Arabského plnokrevníka. Závod vyhraje kůň jen tehdy, když do cíle doběhne jako první v dobrém zdravotním stavu. Proto koně po cestě vyšetřují veterináři. Distanční závody se pořádají v Německu už od roku 1969. První závod měřil jen 50 kilometrů a pomalu se délka trati zvyšovala. Většinou se závodí od 29 kilometrů až do 160 kilometrů [Příloha 4].

4. Soutěže

4.1. Parkur

Jezdec má předepsanou trasu s překážkami a snaží se v co nejkratším čase a s nejmenším počtem chyb projet ji celou. Tento sport vznikl v Británii. Důstojníci britské kavalerie totiž považovali skoky přes překážky jako skvělý výcvik pro koně i pro jezdce. Do olympijských her se poprvé objevil v roce 1900 v Paříži. Byl to spíše vojenský sport, ale od sedmdesátých let 19. století závodí muži i ženy společně.

4.2. Drezúra

Používají se většinou chovaná zvířata (lvi v cirkusu, bleší cirkus). Ale speciálně v jezdeckví je drezúra disciplína, jejímž cílem je dosažení nejužšího souladu mezi koněm a jezdcem při provádění cviků [Příloha 5].

4.3. Voltiž

Je popisována jako gymnastika nebo tanec na koni a proto je považována spíše za umění, než za soutěživý sport. Někdy voltizní ježdění slouží jako terapie pro lidi s poruchami rovnováhy nebo s problémy v sociální oblasti. Voltiž jako sport je brán diváky jako extrémní sport, který bere dech svým obohacením o krásné a silné zvíře, jako je právě kůň. I na nebezpečí co zde hrozí, je ve voltizi nízký počet úrazů.

4.4. Jezdecká všestrannost

Kombinace drezúry, parkuru a terénní jízdy, nazývaná taky jako military. Je považována za jednu z nejnáročnějších jezdeckých disciplín. Jako většina disciplín vznikla z potřeb armád, které testovaly způsobilost koní. První soutěže byly

zaznamenány ve Francii a v roce 1912 se přidaly do olympijských her v Stockholmu [Příloha 11].

4.5. Dostihy

Je koňský závod, kde se snaží jezdci dostat se svým koněm do cíle jako první a dokázat tak, jaký má kůň výkon. Pořádají se na dostihových závodištích. Dostihy se řadí jako samostatné sportovní odvětví. Mají své druhy. Rovinné bez překážek, nejčastější plemeno je Anglický plnokrevník, překážkové obsahuje překážky a klusácké dostihy, kde kůň smí v závodu jen klusat [Příloha 6].

4.6. Spřežení

Tyto závody jsou jednou ze sportovních jezdeckých disciplín. Ze začátku byly jen soutěže pro čtyřspřeží, ale později byla přidána i dvojspřeží a jednosprežní. V dnešní době jsou povoleny i soutěže pro poníky. Zkouška A je drezúra, zkouška B je maraton a zkouška C se týká překážkové jízdy [Příloha 7].

4.7. Rodeo

Tradiční sport oblíbený u severoamerických kovbojů. Na rodeu se soutěží v ježdění na divokých koních. Můžou být osedlaní nebo neosedlaní. Také se soutěží v ježdění na býcích, v chytání telat a jejich svázání na čas, v povalení býčka skokem ze sedla a v oddělování krav [Příloha 8].

5. Já a jezdeckví

Chodila jsem na jezdeckví v České Krumlově pouze chvíli, ale i přes to jsem tam poznala ty nejlepší lidi na světě. Dospělí tam byly z mého pohledu perfektní a koníci

taktéž. Nejhezčí na tom bylo, že když jsem něco nevěděla nebo neuměla, tak se stačilo zeptat a oni mi bez žádných pomluv pomohli a vysvětlili jak na to [Příloha 9].

5.1. Slupenec

Na Slupenci v jezdeckém klubu je jednadvacet veřejných koní a soukromých momentálně šest. Z toho koní, kteří nás opustili je 9 (Dak, Mont, Dolina, Hag, Flert, Frodo, Wendy, Winky a Viola). V době, když jsem byla v klubu tam bylo beze mě dalších pět holek (Eliška Pelechová, Kačka Remaiová, Eliška Turková, Bára Hlachová a Eva Šustrová). Celkově má Slupenec deset výběhů, pár luk a k tomu ještě patří velká jízdárna, krytá hala a hospoda [Příloha 10].

6. Závěr

Díky jezdeckému klubu na Slupenci v Českém Krumlově jsem měla možnost lépe poznat koně a získat o nich a jejich životě spoustu informací, které jsem využila při psaní absolventské práce. Krásný kůň je sám o sobě zážitkem. Jízda na krásném koni je ten druh citového zážitku, který slova pokazí.

Anotace

V práci je shrnuto vše o jezdeckví. Je zde popsána jeho historie, různé druhy jízdy a jednotlivé jezdecké soutěže.

Literatura

Jezdectví. Wikipedia [online]. [cit. 2014-05-20]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Jezdectv%C3%AD>

Lipicán. [online]. [cit. 2014-05-20]. Dostupné z:

<http://www.anethoo.estranky.cz/clanky/plemena-pro-anglicke-jezdeni.html>

Westerní koně. [online]. [cit. 2014-05-20]. Dostupné z:

<http://plemena-koni.cyberserver.cz/westernovi-kone/c6.htm>

Wikipedia: rodeo. [online]. [cit. 2014-05-20]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rodeo>

Chov koní: spřežení. [online]. [cit. 2014-05-20]. Dostupné z:

http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/stranka.php?kod=748

Wikipedia: dostih. [online]. [cit. 2014-05-20]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Dostih>

Wikipedia: parkurové skákání. [online]. [cit. 2014-05-20]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Parkur>

Wikipedia: drezura. [online]. [cit. 2014-05-20]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Drezura>

Wikipedia: soutěž všestranné způsobilosti. [online]. [cit. 2014-05-20]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Jezdeck%C3%A1_v%C5%A1estrannost

Wikipedia: voltiž. [online]. [cit. 2014-05-20]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Volti%C5%BE>

Kniha- Škola Jezdectví- Příručka pro začátečníky i pokročilé, nakladatelství Svojtka&Co., 2009 z německého vydání, první české vydání, přeložil Michal Babor.

Fotky obsažené v této práci fotila Kateřina Remaiová a s jejím povolením je zde uvádím.

Přílohy

Příloha 1

Kůň Hak, Foto Kateřina Remaiová, 2014

Příloha 2

Kůň Mont, Foto Kateřina Remaiová, 2014

Příloha 3

Kůň Vilma, Foto Kateřina Remaiová, 2014

Příloha 4

Kůň Portos, Foto Kateřina Remaiová, 2014

Příloha 5

Kůň Elvis, Foto Kateřina Remaiová, 2014

Příloha 6

Kůň Elvis, Foto Kateřina Remaiová, 2014

Příloha 7

Kůň Honzík, Foto Kateřina Remaiová, 2014

Příloha 8

Kůň Diskurs, Foto Kateřina Remaiová, 2014

Příloha 9

Kůň Sultán, Foto Kateřina Remaiová, 2014

Příloha 10

Kůň Sorbon, Foto Kateřina Remaiová, 2014

Příloha 11

Kůň Sorbon, Foto Kateřina Remaiová, 2014